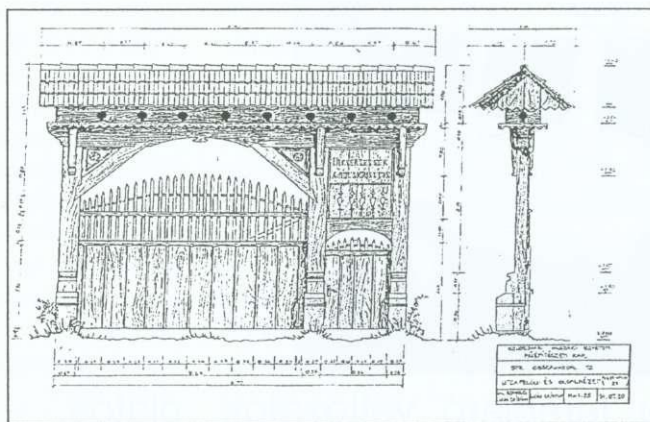

„Áldás a bemenőknek, üdv a kijövőknek”

A faragott székely kapu

A faragás kifejlődéséhez, művészetté éréséhez alapot szolgáltat a természeti környezet. A székelységnél nemcsak az apró, finom munkát igénylő faragásokat találjuk meg, de beszédes emlékei vannak a nagy faragásnak (templom, ház, kapu). Igen jó példa erre a székely kapuk egész sora.

„A kapu díszé az életnek – díszíti az utcát, a falut, jólétet mutat.” A székely életnek nevezi mindazt, ami a kapun belül van. Székelyföldön nem is a ház homlokzata, hanem a nagy- és kiskaput egybefogó, ún. „galambbúgos” kapu adta és adja a telek utca felőli díszét.

A székely kapuk az összes magyarlakta területen kialakult kaputípusok legfejlettebbjei, a legdíszesebb és világi népi építészetünk legszebb alkotásai.

A székely kapu szerkezetében és arányaiban tökéletes.

Egész Székelyföldön elterjedt, helyi változatai is kialakultak, ami az arányokban és a díszítésben jut kifejezésre.

A kapuknak alapvető használati és szerkezeti követelményeknek kellett és kell megfelelniük.

A székely kapu két bejáratú: kiskapu szolgál a gyalogosok számára, nagykapu a rakodószekér számára, ez szabja meg a kapu magasságát. Székelyudvarhely környékén legelterjedtebbek a fedett kötött nagykapuk, amelyekről elmondhatjuk, hogy ácsszerkezetű önálló építmények. Megépítésükhöz kifejezetten statikai, szerkesztési ismeretekre, mesterségbeli fogásokra, tapasztalatra van szükség.

Első lépésként szükséges egy olyan sablon elkészítése, mely tartalmazza az összes lényeges alpméretet. Ezek segítségével az egyes elemek levágása, a kötések helyének kijelölése, kivésése után állítható össze vízszintes helyzetben a kapu.

A galambbúgos nagykapu statikai szempontból síkbeli, merevített szerkezet. Merevítőként a szemöldökgerendásapkafát, koszorúfát és kapulábakat, kapuzábat összekötő könyökfák – hónaljkötések – szolgálnak. A csapolások, eresztések és a faszeges rögzítések révén a három kapuláb és a szemöldökgerenda kapcsolata sarokmerev, ezért kötött kapu. Csak így, az egyes elemek biztonságos összekötése

révén lehet az összeszerelt kaput torzulásmentesen a helyére emelni. A kapukat főleg jó minőségű cserefából, tölgyfából készítik, ritkábban fenyőfából. A székely kapuk díszítésének gazdagságát kimerítően ismertetni talán nem is lehet. A kapuk faragásokkal gazdagon díszítettek, és ezek vagy lapos, vagy magas plasztikájúak. A lapos faragású részletek élénk színű festése is szokásos. A díszítmények nem öletszerű összevisszaságban jelentkeznek a kapukon, hanem kötött szabályok, törvények szerint.

Fő cél a hibátlan térelosztás, hézagmentes térkitöltés és a méretarányosság. A díszítendő felületet mezőkre tagolják: a lábazat, a kötések, a tükör. E térségek kínálják a díszítési formákat és határozzák meg annak módját is.

A lábazon háromféle, helyhez kötött ornamentikát találunk. Első a talpazati rész, amelynek mintázata egy vas-kosabb rozettából indul ki. Néhány indahullám után rendszerint levélfüzér zárja le ezt az egységet.

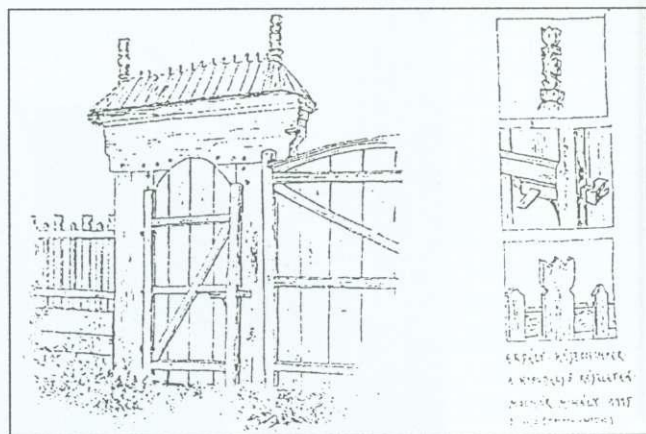
A párkányzat felett hullámozó indasorok ritmikus ismétlésével folytatódik a díszítés, amit az oszlopzáró minta fejez be. A régi kapuk lábazonán igen szembevető a szimmetria mellőzése az indasorok számát és szélességét illetően. Keskeny indasorok férkőznek a szélesebb mellett. Ez a vonalvezetés bizonyos mértékig feloldja az egyhangú ritmust. Sajátos díszítési módot kívánnak a kötések. Az ívelés szerint domborulnak, homorulnak az indaszárak, rajta a virág, levél, kocs kompozíciók. Szalagszerű sávot alkotnak, majd a helynek megfelelően elvékonyodnak.

A kiskapu körívének közepén található a két ellentétes irányból kinőtt tulipán.

A kiskapu feletti térség a kapu központi zónája – a „kaputükör”. Címerkeretbe foglalja az egy-többől kiinduló virágzatot. Középen egymás fölé helyezett virágfeleségek alkotják a szimmetriatengelyt, és e körül burjánzanak a virágos, leveles ágak. Az „Életfa” jelképe ez.

A címerkeret alá kerül az építtető, a gazda és nője (felesége) neve és az építés dátuma.

A kontyára vésett, írt feliratok a székely ember vendégszeretetére utalnak. Például a máréfalvi kapukon az alábbiak olvashatók: „Szíves vendéglátó e kapu gazdája, de a gonosz embert furkós bottal várja. Térj be hozzánk vándor, ha erre visz utad, ha jó a szándékod, itt szeretet fogad. Áldás a bemenőknek, üdv a kijövőknek (1858)”. „Isten hozott, ha mérsz Isten veled. Ha e zajló nagyvilágban baj és bánat ker-

get, jószándékú szívvel mihozzánk betérhetsz.” A szülőföldre való kötődés a nemzeti önazonosság gondolatát hirdetik az alábbi feliratok: „Házad lehet bárhol, de Házad csak itt. Őseidnek szent hitéhez, nemzedetnek gyökeréhez-testvér-ne légy hűtlen soha.”

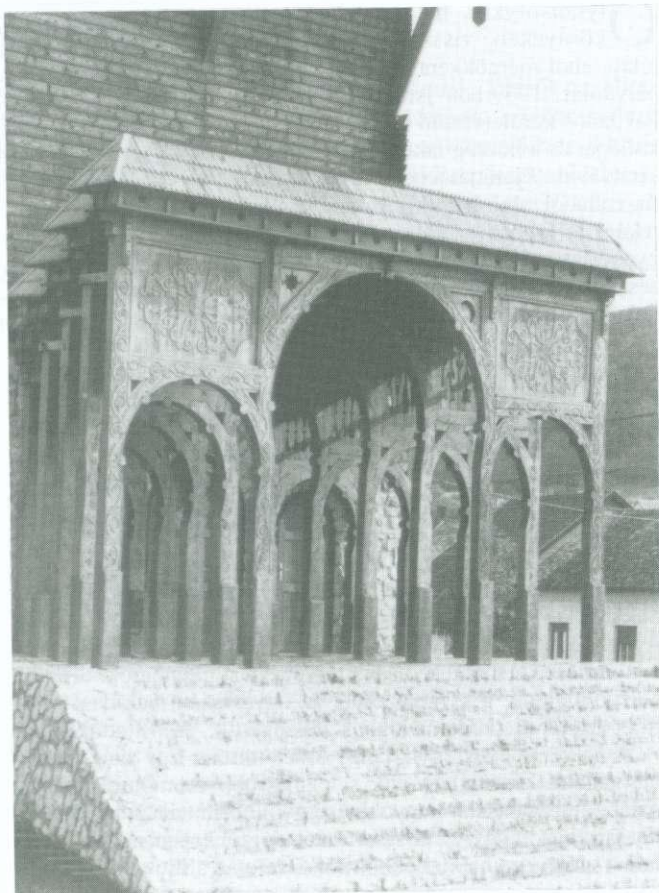
A nagykapu íve és a kapuláb találkozásánál a díszkötés felső karába kerül a naprózsa, a rozetta. E forma a leggyakoribb a régi kapukon. A kontyfa látványos dísz a kontyfarózsacsiga.

Kapuink fő díszítővirága a tulipán. A másik virág a rózsza. A tulipán és a rózsza keveredéséből átmeneti virágformák jöttek létre, háromlevelű virág, forgó központtal és körbefutó szíromlevelekkel kombinálva. Ezek stilizált motívumok.

A régi kapukon önálló életet csak az ősi jelképeknek – Nap, Hold, csillagok – volt joguk élni. A háromféle virág, a tulipán, a rózsza, a stilizált virág részaránya nagyjából azonos a régi kapukon.

A virágos díszítés természetes tartozéka a szár és a levél. A mestermunka fő jellemzője a harmonikus indavezetés, az elágazások megformálása. Igen szépek a történeti kapuk palmettái. Kiemelik, méltóságosabbá teszik a kaputükör címerét, vaskosabbá a talapzati rozettát, befejező, térelválasztó szerepük is van.

Régen a kapuk általában festettek voltak, az alap természetes színben maradt, csak a domború kiemelt vagy mélyített mintát festették. Az inda, a tulipánok, a csillagok színe a „veres” (piros). A rózsafélék közepe kék, a szíromlevelek pirosak, zöldék. A koszorúk, levélfüzérek levelei zöldék vagy egyik kék, másik zöld. A címerkeret piros, a galambok kék színűek. A felírás kék vagy piros színű. A régi festékek azért voltak annyira színtartóak (különösen a kék), mert földfestéket használtak. A vulkanikus eredetű Hargita hegyvonulatból nyerték a festékek alapanyagát. A meggy-színt, a bordópirosat vaspátos anyagból, a kéket egy palából, a zöldet rézgálicos földkéregből nyerték.

Székely kapuk a kakasdi templom előtt

Fennmaradásukkal a székely kapuknak egy sajátos nemzeti lét humánus, természetes környezetének és harmonikusabb fejlődésében lehet nagy szerepük.

Geréb Erzsébet
építésmérnök
Székelyudvarhely

A dinoszauruszok testhőmérséklete

Ausztrál tudósok hosszas megfigyelés alatt tartottak krokodilokat, a ma élő legnagyobb hüllőket. Gordon Grigg és a Queensland egyetemen dolgozó más zoológusok sós vízben élő krokodilokat tyúkhússal tápláltak, s az ételben hőérzékelőket és rádióadókat helyeztek el.

A vizsgálat eredményei azt tanúsították, hogy a testhőmérsékletet a tömeg erőteljesen befolyásolja. A legnagyobb, több mint egytonnás krokodil nyáron átlagosan 3,7 fokkal, télen 1,9 fokkal volt melegebb kicsi, legfeljebb 50 kilogrammos fajtársainál. A hőmérséklete napközben csak 2 fokkal ingadozott, míg a kisebb állatok esetében több mint 10 fokkal eltérés mutatkozott. A mérésekből a kutatók arra következtettek, hogy egy 10 tonna súlyú dinoszaurusznak olyan klíma mellett, mint amilyen Queensland északi részén van, nyáron 36, télen 31 fokkal testhőmérséklete lehetett. Napközben csak 0,1 fokkal eltérés léphetett fel. A nagy dinoszauruszok magas testhőmérsékletük folytán nagyon fürgeek lehettek. Túlmelegedés is fenyegette őket.

Frankfurter Allgemeine Zeitung

Szonett helyett (véset őseitől sarjainknak)

Ünnepel képzeletünk öreg tölgye:
Kérge az ezredik évet benőtte.
S míg ágain szél bodorítja,
Töve a ráncait rejti a földbe.

Pompája, csillaga messzire látszik,
Barkától roskatag gallya cikázik:
Hímport legyen április ősznek,
S Mihálykor rengeteg makkja világít.

Hányadik vagy te elképzelt magyar tölgy?...
Melyre oly' büszke Bakony is, meg Alföld,
S ínségben jussol az atyja fiának.

Régen a rostodba nőtt a szabadság.
Hit, erő, munka növeszt, s e magyarság
Őrzi a titkaid új ezer évre.

Apatóczy István

Olykor-olykor, ha munkám van a környéken, visszajárok Abádszalókra, ahol mérnökként kezdtem erdész-pályámat. 1969-ben ismerkedtem meg Pál János területvezető erdésszel, ahogy kollégái és a község lakói hívták: a Bere királyával. (Életútját a nekrológok között fia tollából olvashatjuk.) Hihetetlenül, fanatikusan, az embe-
reknél is jobban szerette az erdőt. Annak idején még élt és gyakorlat volt a poroszos erdész hagyomány, az előljáró érkezésekor való „lejelentkezés”. János bátyám úgy csapta össze a bokáját, majd moccanás nélkül jelentett, hogy azt a legvadabb jutasi őrmester is elégedett bajuszpödréssel nyugtázta volna.

Mivel ártéren, sőt, hullámtéren volt területének jó része, főleg nemesnyár-ültetvényekkel foglalkozott. Az erdők sivárságát pótolta a véghasználat emberöltőn belüli sikerélménye. Sokat beszélgettünk az erdőn és a lakásán egyaránt. A téma mindig az erdő volt. Ő hívta fel a figyelmemet arra, milyen érdekes, hogy a többszáz hektár erdőtelepítés kínkeservét mennyien sajátítják ki. Szinte valamennyi „fok” a számlárlétrán magáénak tudja az erdősítéssel járó kínok eredményét.

„Azt a hatvanöt hektár ragyogó nyárást, tölgyest, akácost, bükköst stb. telepítettem, büszkélkednek a „létrafokok”. Pedig – mondotta János bátyám –, az igazi bábaasszony a területvezető erdész. A többiek „csak” tervutasítást ellenőrzők.” Ha jól belegondolunk, a kivitelezésnél az egyes szám valóban a területvezetőt illeti. Utána jöhet a „telepítettük, erdősítettük stb.”.

A hetvenes évek egyik langy őszen történt. Egy akácoss vég-használatát készítettem elő, s legnagyobb öröömömre a nagy őzlábgombák kisebb-nagyobb esernyői borították az erdő alját. Gyűjtöttem is egy jó kosárra való, legfőképpen a még „nyílatlan” friss gombabunkókból. Késő délután állítottam be János bátyámékhoz a gombával, meg egy pár üveg sörrel, mert az őzlábgomba istenigazából sörtesztában rántva jó. Kezdetben nem tudtam mire vélni a visszafogott lelkesedést, ám rövidesen

A Bere királya

kiderült, hogy a gomba iránti bizalmatlanság okozta a családi tartózkodást. Aztán mégiscsak kült a gombafej, elkészült a krumplipüré, majd késleltetett falatozással elfogyott a hatalmas tál gomba. (A késleltetés abból állt, hogy mindig egy-két gombával előbb tartottam, mint a család.) Hogy ki mit gondolt, azt már soha nem tudom meg. De arra emlékszem, hogy kissé magas lóról vélekedtem a Bere királya gombaismeretéről.

Aztán hamar megkaptam a kölcsönkenyeret. A kunhegyesi út mellett volt egy jó másfél hektáros igazi sziki tölgyes. Volt vagy százéves. Nagyon jó kondícióban voltak a terebélyes koronájú kocsányos tölgyek. Befért árnyékuk alá délidőben a több száz marhából álló tsz-gulya. Az üzemterv véghasználatra írta elő, hát azt is körbe kellett járni a termelés előtt. (Máig bánom, hogy az üzemtervi gépiességgel fejsze alá engedtem az erdőt.) Nos, a szikes legelőn haladva, egyszersak egy hatalmas piszkosfehér halmot pillantottam meg. Nem tudtam mire vélni a kupacot. Közelbe érve bontakozott ki gombaformája. De éktelen csúnya volt szegény. A kalapja összevissza volt repedezve, vastag rücskők borították az egész gombát. Nem tudtam hová tenni a fajtáját. (Titokban azt reméltem, hogy új fajt fedeztem fel.)

Hazafelé menet összefutottam János bátyámmal. Izgatottan szedtem elő hátizsákomból a zsákmányt. (Mint később kiderült, 75 dekát nyomott.)

A szám gyorsabban járt, mint a kezem, s arra vártam, hogy derék erdész kollégám majd elismeri linnéi ténykedésem. De hamar megkaptam nyakamba a hideg vizet. János bátyám kellő visszafogottsággal, nevetve mondotta, hogy ez bizony a környék legfinomabb gombája, a sziki csiperke, s ha nem akarom a múzeumnak adományozni, menjünk be hozzájuk, és együnk egy jó gombapörköltet.

Pápai Gábor

BRNO 1999 október

A brnói vásárvállalat négytagú magyar újságíró-delegációt látott vendégül, hogy rajtuk keresztül bemutassa a fafeldolgozás, kézművesség, ökológia témákban a kiállítók termékeit.

Az egyébként is híres brnói vásár a Messe Düsseldorf társaság többségi tulajdonában van. Jó üzletet csináltak a németek, mert a tájékoztató szerint

1998-ban 2,3 milliárd korona bevételből 209 millió korona tiszta nyereség mutatkozott.

Általában az ilyen sajtómeghívások úgy történnek, hogy az eseményre a magyarországi képviselő szervezi az utazást, természetesen a vásárszervezők költségére. Ez most is így történt. Máté Szilvia és Udvarhelyi Edina alapos munkát végzett.

Brnóban fogadott Havas Ágnes, aki végigkísért a vásáron, így a legfontosabb látnivalókat idővesztés nélkül kereshettük fel.

Václav Svoboda és Natasa Raevova sajtóközpontosok tartottak ismertetőt a vásár kulisszatitkairól.

Itt tudtuk meg, hogy bennünket, erdészeket

jobban érintő erdészeti kiállítás 2000-ben lesz. Az április 2-6-ig tartó bemutatóra igencsak érdemes lesz kimenni, mert nemcsak szakmai ismeretekkel lehetünk gazdagabbak, de a vásárterület sajátos hangulata külön élménnyel gazdagítja a látogatót.

Kérelem egykori hallgatóinkhoz

A Soproni Egyetem Növényteni Tanszéke fennállásának száz éves évfordulójához közeledik. Ebből az alkalomból emlékkötetet szeretnénk megjelentetni, amelyben a tanszék történetén kívül többek között helyet adnánk az egykori diákok visszaemlékezéseinek is. Kiket jó, kiket rossz élmények fűznek a tanszékhez. Fehér Dániel időszakától kezdve napjainkig ezekből az élményekből, melyek főként a vizsgákhoz kapcsolódnak, sokat lehet hallani ilyen-olyan beszélgetések, emlékezések során. Papíron, az utókornak is megőrizve, viszont csak nagyon-nagyon keveset találunk. Ezért tisztelettel arra kérem fiatalabb vagy korosabb öregdiákjainkat, hogy emlékeiket, élményeiket osszák meg velünk, segítsenek felidézni a múltat. Mert talán nemcsak szórakozni lehet ezeken, hanem a következő generációk tanulhatnak is belőlük majd valamit. Az írásokat szívesen várjuk az alábbi címen: Növényteni Tanszék, 9401 Sopron, Pf. 132. Minden közreműködő segítségét előre is köszönöm.

Dr. Bartha Dénes
a Növényteni Tanszék ez idei vezetője

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Nehéz helyzetbe hozott legutóbbi szívet melengető írásával. Ugyanis nagy bátorság kell ahhoz, hogy magamfajta – nem szakmabeli – kiegészítéseket merjen hozzátenni „Az erdészet és a társadalom” című munkájához. Hogy ezt mégis megteszem, annak két oka van:

– az erdők (erdősítések) értékének, szerepének további tudatosítása civilizációnk rohamosan romló világában;

– az emberiség jövőjéért való aggodás és tenni akarás.

Ahhoz azonban, hogy a folyamatot jó irányba terelhessük, érdemes visszanyúlni az erdőt irtó civilizáció kialakulásához. Mert úgy is értelmezhetjük, hogy az állatvilágból kiemelkedő ember a gondolkodás képességének kialakulásával került a civilizáció birtokába.

Amint megjelent az ember mint a legfőbb ragadozó, adva volt annak túlnépesedési esélye, és az addigi természet biológiai (ökológiai) egyensúlyának káros megbontása. Nyilvánvalónak látszik, hogy az ember kialakulása a természet (vagy egy felsőbbrendű

lény) tévedése, és ezt a világunkat rontó tévedést már csak mi hozhatjuk helyre. Feltéve, ha csak nem akarjuk magunkkal rántani és elpusztítani a „minket szolgáló” többi élőlényt is. Nagyon könnyen belátható azonban, hogy bolygónk igazi, valóságos, legfőbb élőlényei a növények, mindenekelőtt az erdő, mely nélkül nem tudunk volna kiválasztódni és túlnépesedni, és amely nélkül nem fogunk tudni tovább élni. Mert ha csak egy tényezőt emelünk ki a sok százból – a föld elsivatagosodását –, máris a végén járunk az ördögi körnek. Hiszen megfelelő nagyságú erdősültség nélkül nincs elégséges párolgás, kevesebb az eső (az édes víz), beszűkül a szántóföldi termelés stb.

Mi mindent kellene tehát tenni az erdészeknek – és persze vezetésükkel mindannyiunknak – az erdőpusztítási folyamat megállítására és a jövőt jelentő erdősítések tömeges beindítása érdekében? Mindenekelőtt harcolni minden lehetséges módon és eszközzel! Nem elfeküdni és beletörődni abba az álságos ténybe, hogy ha ebben az országban most „minden(?)” ágazat és emberi tevékenység demoralizálódik, miért éppen az erdészek lennének kivételek? Nem igaz, hogy bele kell törődnünk a világméretű nihilizmus felsőbbrendűségébe, a „csak a mának élés”-be!

Ha őseink nem érezték vagy tudták volna, hogy bennünk tovább élnek, akkor bizonyára nem ültettek volna erdőket. Ezt kell tudatosítani többek között a mai vállalkozókkal, médiacézárokkal és politikusokkal! A megfelelő emberek megkeresésével és meggyőzésével ki kell akartani egy „erdő vallást”, orientáltságot, miszerint a tőke megszerzése és befektetése – PHARE és egyéb programokkal is – igenis az erdősítésben és erdőgondozásban hasznosul a legjobban.

Az erdő munkaalkalmat, megélhetést adhat százazreknek, valamint óriási hozamot gyerekeinknek, unokáinknak, de főként nekünk, a befektetőknél! Hisz nemcsak egyéni életünk végéig gyönyörködhetünk erdők növekedésében. Mi is aratunk a kitermeléskor, mivel az ember főként és bizonyítottan tovább él az utódaiban is. Ezekről és az erdővel kapcsolatos dolgokról sorozatokat kellene íratnunk (írunk) a TV-ben, a rádióban, és meg kellene jelenni a témával folyamatosan mindenütt, ahol emberek élnek, egy percig sem lankadva a célig! És hát kik lehetnének ennek – az új-régi erdővilágnak – az élharcosai, ha nem a szakmát művelő, a tanító, nevelő; munkát és kenyeret is adó erdészek?!

Példa és kísérletként a fiammal telepítettünk egy úgynevezett elegyes erdőt, megfelelő és rövid távon hasznót is hozó köztesekkel. Bízom ugyanis – mert hinni kell –, hogy mire unokáimban kitermelhetem a csodálatos rózsafákat (törökmogyorót), megjavul népünk, és nem fogja eltulajdonítani fáradtságos munkánk gyümölcsét.

Értékes munkájához további jó egészséget kívánok.

Simon Dezső
okl. kertész-mérnök

Az 1999. október 21-én, Salgótarjánban megtartott Megyei Önkormányzati Közgyűlés dr. Gál János okleveles erdőmérnöknek, nyugalmazott egyetemünk volt rektorának a **Nógrád Megye Díszpolgára** címet adományozta. Gratulálunk!

Kép és szöveg: Sárvári János

Népi gazdálkodás – erdőgazdálkodás

Szabadtéri kiállítás Gömörszőlősen

Gömörszőlős egy kis község Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi részén. Neve is utal rá: a történelmi Gömör megyéből maradt Magyarországon, egyedül viseli nevében is az anyamegyére utaló Gömör megnevezést.

Ebben a 126 lelkes kis faluban csodálatos dolgokat talál az utazó. Itt van a Kelemér-Gömörszőlősi Tompa Mihály Emlékbizottság székhelye. Itt található a néprajzi gyűjtemény, a kisgaléria és az emlékbizottság könyvtára mellett a szép természeti környezetben elhelyezett „Népi gazdálkodás – erdőgazdálkodás” szabadtéri gyűjtemény.

A gömri-északborsodi kis falvakban a mostoha természeti környezet megtanította az embert, hogy a megélhetésért, a kenyérért minden lehetőséget igénybe kell venni. Így alakult ki, hogy a környék szegényparasztságának második megélhetési forrása az erdő lett. A férfiak télen fát vágtak, tavasszal csert hántottak (nemcsak a férfiak, a lányok is), az idősebbek faszenet égettek, a tehetősebbek, akik igával rendelkeztek, fuvaroztak. A környéken egyébként jelentős erdőterület volt a falusiak birtokában akár magán, akár közösségi tulajdonként. Ezek az erdőterületek nemcsak a saját szükségletre fedezték az iparifát és a tűzifát, hanem a felesleget jutott eladásra is, amit a putnoki fakereskedők vettek át és adtak tovább. Mindezen tevékenységnek volt egy eszközszerkezete, amely a faluban a mezőgazdálkodás eszközeivel együtt az ötvenes években bekövetkezett változások hatására feleslegessé váltak.

Az eszközök egy része bekerült a nagyüzembe, ahol csakhamar elpusztultak, mert a gépesítés más eszközöket igényelt. Ami otthon maradt, azt egy ideig őrizgették, majd látva, hogy már nem lesz rá szükség, lommá vált, előbb-utóbb a szű és a rozsda végzett velük.

A Tompa Mihály Emlékbizottság 1978-ban a Néprajzi Gyűjtemény megnyitásával egy időben határozatot hozott, hogy az elmúlt kor ezen tárgyi eszközeit megmenti és egy állandó kiállítás keretében bemutatja a közönségnek.

A gyűjtőmunka lassan folyt, igazából 1986-ban gyorsultak föl az események. Az Emlékbizottságnak anyagi eszközei alig voltak, egyedül a terület volt adott. A funkcióját veszített iskolakert kitűnő teret adott a kiállításnak. Ekkor sietett a kezdeményezés megsegítésére a putnoki Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, a BEFAG Sajóvölgyi

A jármos kunyhó

(Török Erzsébet tusrajza)

Erdészeti Igazgatósága és a miskolci Állami Erdőfelügyelőség. Támogatást nyújtottak a gyűjtésben, a tárgyak elhelyezésében és az épületek létrehozásában.

A kiállítást 1988-ban a Tompa Mihály Emlékbizottság hetedik kiállítási egységként nyitotta meg dr. Szabadfalvi József megyei múzeumigazgató. Az eseményre a Múzeumi és Műemlékvédelmi Hónapok alkalmából került sor, a megnyitón 290 fő vett részt.

A gyűjtemény két fő részre tagolható: a mezőgazdálkodás és az erdőgazdálkodás eszközeire.

A mezőgazdálkodásból fennmaradt eszközök nyitott, de fedett tárlókban vagy csűrökben vannak elhelyezve. Szekerek, szánkók, ekék, vetőgépek, járgányok mellett ipari műemlék szívógázmotor és hozzá cséplőgép, elevátor együttese is van. A kisebb szerszámok zárt csűrben vannak tartva, de a látogatók ezeket is megnézhetik. Itt vannak elhelyezve az erdőhasználat szerszámai is. Fűrészek, fejszék, és a cserkéreg-termelés eszközei is. Több procogfűrész láthatunk, amire a ma embere már nem is emlékszik.

A gyűjtemény jobb oldalán az erdei választékok vannak elhelyezve. Ezek mellett van itt szénégető boksa (itteni szóhasználat szerint „mile”) és cserkéreg „sír” és kaloda is. Felépítették az erdei munkások kunyhóit is, különösen érdekes a „jármos kunyhó”. Az erdészeti gyűjtemény talán legbecesebb darabja a működőképes cserkéregaprító gép.

Az egész gyűjtemény szép falusi környezetben, fásítva, szinte kirándulóhelyként hat. A kert végében áll egy sudár 120 éves tölgy, amit Szombathy Pál néptanító ültetett. Az ő emlékfájaként tisztelik. A Gömör vármegyei Református Tanító Egyesület elnökének emlékét a fa alá elhelyezett kopjafa is őrzi. Ezt a kopjafát is az erdészek készítették.

A kiállítást 1992-ben meglátogatta az Országos Erdészeti Egyesület Erdők a Közjóért Szakosztálya. A látogatók a gyűjteményt továbbfejlesztésre méltónak ítélték és 1993-ban anyagi segítséget is biztosítottak. Azóta a támogatások elapadtak. A téves megszűnt, az erdészet nem tud segíteni, az új erdőbirtokosok még mással vannak elfoglalva. Pedig kellene segítség. A tárgyakat időnként konzerválni kell, a kiállított faanyag már cserére szorulna. Nemi segítséget a putnoki Mg. Szakközépiskola diákjai adtak munka formájában. Rozsdátlanították, kezelték az eszközöket.

Végre 1998-ban az Ember az Erdőért Alapítvány nyújtott támogatást, sőt Gömörszőlős egy másik gyűjteményét is támogatta. A segítség, mint írtam, elkelne most is. A Tompa Mihály Emlékbizottság anyagi lehetőségei beszűkültek, támogatást nem kap. Ma már a fenntartásra gondol csak, egyéb nem is remél pénzt. Nem szabad, hogy ez a szép gyűjtemény tönkremenjen, ebek harmincadjára jusson. Látogatók, érdeklődők vannak. Nyaranta egyre-másra érkeznek csoportok, felnőttek és gyerekek, akik érdeklődéssel nézik végig a múlt eszközeit. Sokan jönnek az Országos Kék Túra vonalán is, rendszerint ők is szakítanak időt a gyűjteményre. Írásomat figyelemfelkeltésnek szántam, mert sok érték található, látható ebben a kis kiállításban. Ideje, hogy a szakma felfigyeljen rá és segítse a gömörszőlősi gyűjteményt is.

Rácz Győző